

TREBALL AL CAP

Prevenió de malalties relacionades amb el treball

Abril
de 2008
60

 Agència
de Salut Pública

Els casos del trimestre

Entre gener i març de 2008 es van notificar al Sistema de Vigilància de Malalties Relacionades amb el Treball 112 casos, el 57,7% dels quals van ocórrer en dones. L'edat mitjana va ser de 44 anys (DE=10,7) i les ocupacions més freqüents van ser professionals de suport, personal de serveis i comerç, operadors d'instal·lacions i maquinària i professionals científics i intel·lectuals (amb 20 casos els dos primers grups, 19 el tercer i 17 el darrer). Respecte al país d'origen, un 15,5%, havien nascut fora de l'Estat.

Gairebé el 60% de la patologia notificada (66 casos) va ser de tipus ansiós-depressiva, de la què dues terceres parts va afectar dones. Es van notificar casos de tots els grups ocupacionals, però sobretot entre professionals de suport, personal de serveis i comerç i professionals científics i intel·lectuals, amb 15, 14 i 13 casos, respectivament. Els trastorns que van seguir en freqüència van ser els musculesquelètics (25 casos) amb lleuger predomini del sexe masculí (56%) i major nombre de casos entre els operadors d'instal·lacions i maquinària i el personal qualificat de la indústria i construcció (7 i 5 casos, respectivament).

Una cinquena part dels casos treballaven en empreses de fora de Barcelona i la situació laboral més freqüent va ser la contractació indefinida (78%), amb un 12,8% dels pacients amb treballs temporals. Finalment, el 76,4% dels treballadors i treballadores estaven en situació d'incapacitat temporal en el moment de la notificació.

Durant aquest trimestre no es va derivar cap cas al Centre de Seguretat i Salut Laboral de Barcelona (CSSLB), es van visitar 61 pacients en la USL i es va rebre un informe mèdic d'un cas derivat al CSSLB anteriorment.

Avaluació del sistema de vigilància epidemiològica de malalties relacionades amb el treball *Treball al CAP 2007*

Descripció dels casos notificats

Durant l'any 2007 es van notificar **415 casos** de trastorns de salut relacionats amb el treball, un 3,5% més que l'any anterior. Gairebé dues terceres parts van produir-se en **dones** (63,6%), i l'edat mitjana va ser de **43,1 anys** (DE=10,6), sense diferències entre sexes.

Una quarta part dels casos treballaven com **professionals de suport**. Entre les dones aquesta va ser l'ocupació més freqüent (28,8%) seguida de les treballadores de

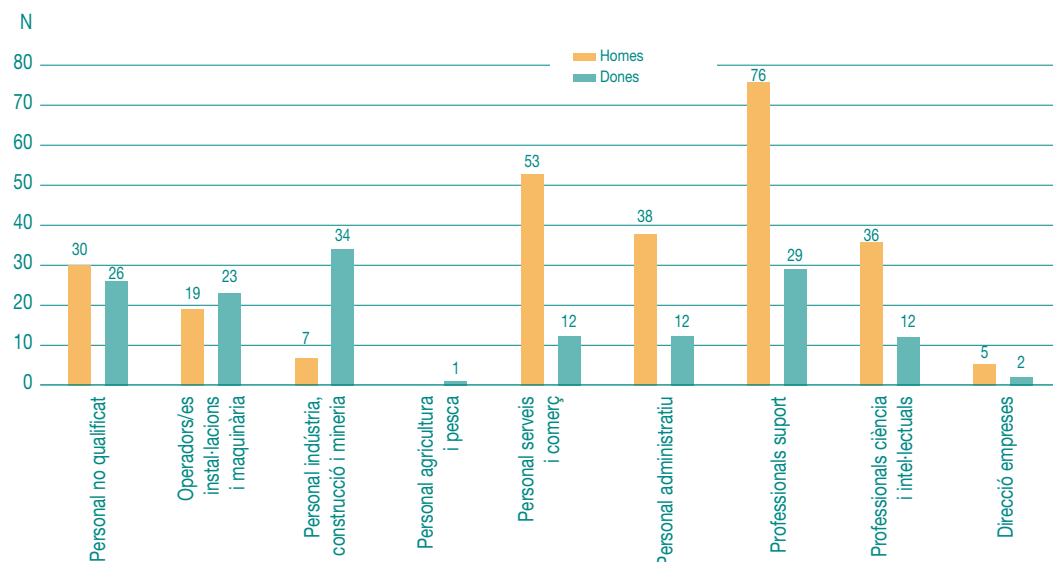
serveis i comerç (20,1%). Entre els homes, la major freqüència de casos es va donar en els treballadors qualificats de la indústria, construcció i mineria (22,5%) seguits dels professionals de suport i els treballadors no qualificats (19,2% i 17,2%, respectivament). Les xifres absolutes es poden observar en la Figura 1.

A l'analitzar amb més detall les ocupacions –segons la classificació a tres dígits de la Classificació Catalana d'Ocupacions (CCO94)– s'observa que la més freqüent va ser la de

L'activitat del sistema de vigilància durant 2007 s'ha caracteritzat per l'estabilitat en la notificació, l'augment de l'estudi de casos i la reducció del temps d'estudi

Figura 1. Distribució dels casos notificats segons ocupació i sexe. 2007.

professionals de **suport a la gestió administrativa amb tasques administratives generals**, amb l'11,9% dels casos ocorreguts entre els homes i el 21,6% entre les dones. Entre els homes, la següent ocupació més freqüent va ser la de peons del transport i descarregadors (7,3%), i entre les dones el personal de neteja d'oficines, hotels i altres treballadores assimilades (8,3%) i les dependents i exhibidores en botigues, magatzems, quioscos i mercats (6,8%).

L'activitat econòmica més freqüent tant en homes com en dones va ser la de les **indústries manufactureres**, en les que treballaven el 34,4% dels casos ocorreguts en homes i el 16,3% en dones. El comerç i reparació de vehicles de motor va seguir en ordre de freqüència entre els homes (13,2% dels casos masculins). Entre les dones, les activitats immobiliàries i de lloguer i els serveis empresarials van ser tant freqüents com les indústries manufactureres, mentre que en tercer lloc es van notificar casos que treballaven en el comerç i reparació de vehicles de motor (14,8% dels casos femenins).

La majoria de casos (83,7%) tenien contractes indefinits, el 10,7% temporals i el 3,9% estaven en atur. Una altra dada d'interès és que el

13,3% de les persones afectades havien nascut fora de l'Estat espanyol, sobretot en països sud-americans (el 6,8% dels casos).

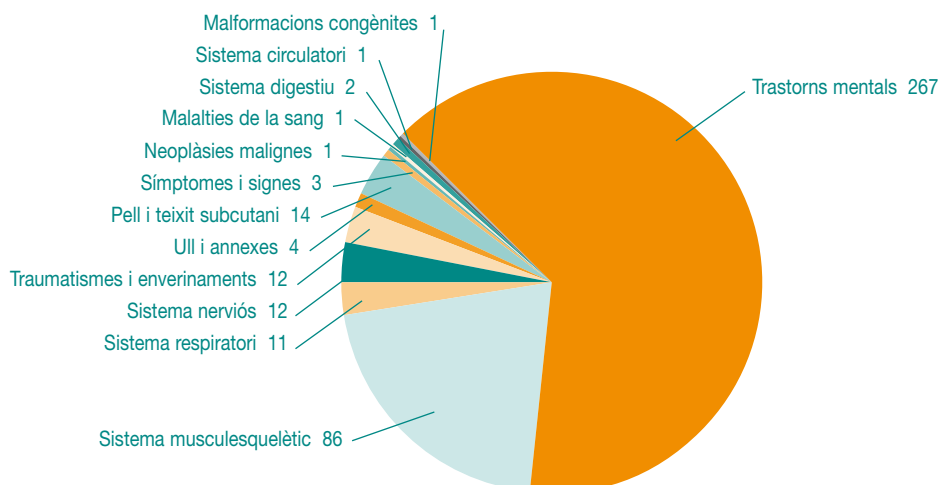
Només un 11,4% de les dones treballaven en empreses de fora de Barcelona, mentre que els homes n'eren un 38,4%. Tot i que l'any 2006 també era major el percentatge de dones treballant en empreses de Barcelona que el d'homes, enguany s'ha accentuat més aquesta diferència (el 2006, el 18,7% de les dones treballaven fora i el 29,9% dels homes).

Els problemes de salut relacionats amb el treball més notificats durant 2007 van ser, tal com s'observa en la Figura 2, els **trastorns mentals i del comportament** que van suposar el 64,3% dels casos. El segon grup més freqüent va ser el dels **trastorns musculoesquelètics** (20,7% dels casos).

Respecte 2006 hi va haver poques variacions, amb un augment del 7,5% dels trastorns musculoesquelètics i de les malalties de la pell (aquestes darreres gairebé es van triplicar al passar de 5 a 14 casos). En ambdós casos, l'augment es va produir entre les dones.

En tots els grups diagnòstics hi va haver més casos en dones que en homes, excepte les

Figura 2. Distribució dels casos notificats segons diagnòstic. 2007.

malalties del grup d'altres diagnòstics; tot i així no hi va haver diferències estadísticament significatives quan a la distribució de diagnòstics segons sexe. Les persones amb diagnòstics del grup de traumatismes i enverinaments van ser les de més edat (mitjana de 50 anys -DE=7,3) i les que van presentar patologies del sistema respiratori (41,5 anys -DE=10,0), les de menys.

Al tenir en compte els casos notificats des de 2001 (Figura 3), s'observa el creixement dels trastorns mentals fins l'any 2006 i el manteniment en valors similars enguany, mentre que els trastorns musculoesquelètics han seguit una tendència a l'augment els tres darrers anys.

El 58,2% dels trastorns de salut mental van afectar treballadors i treballadores en ocupacions no manuals, sobretot a professionals de suport (una tercera part de tots els casos d'aquest diagnòstic). Contràriament, el 81,2% dels trastorns musculoesquelètics, els segons més freqüents, es van donar en ocupacions manuals, especialment en operadors d'instal·lacions i maquinària i personal no qualificat (24,4% i 20,9% d'aquestes malalties).

No hi va haver diferències estadísticament significatives en la distribució dels diagnòstics segons sector econòmic. Quant les activitats, destaca la indústria manufacturera amb els majors percentatges de trastorns musculoesquelètics (27,9%) i mentals (21,3%). Altres activitats a mencionar són el comerç i reparació de vehicles de motor amb un 16,1% dels casos de trastorns de salut mental i les activitats sanitàries amb el 17,4% dels musculoesquelètics.

El 73% dels casos estaven en incapacitat temporal en el moment de la notificació, amb una major freqüència entre els casos de trastorns de salut mental (81,3%) en comparació als altres diagnòstics (58,1%), destacant en aquest sentit les malalties de la pell (l'any 2006 se'n van notificar 4, la meitat de baixa en el moment de la notificació, mentre que el 2007 van ser-ne 14, amb només un cas de baixa).

Descripció dels notificadors i notificadores

El nombre de notificadors de casos i el de centres notificadors va disminuir lleugerament respecte l'any anterior, tot i així es va continuar mantenint molt alta la proporció d'EAP que notifiquen casos, de manera que el 2007 **van notificar el 94% dels equips de la ciutat**. El 38,6% dels professionals van notificar més d'un cas i el 13,5% més de 2, destacant tres notificadors amb 7 i dos amb 5 casos. Quant als centres, més d'una tercera part (39,7%) van notificar més de sis casos, sent els que en van notificar més **Dreta de l'Eixample**¹ amb 23 i **Turó-8A** amb 21. En la Taula 1 es presenta el nombre de notificadors (professionals i centres) i la proporció d'EAP que han notificat des de 2001; a la Figura 4 es mostra la distribució de casos de 2007 segons centre notificador.

1 Inclou les ABS 2G i 2J.

Taula 1. Evolució del nombre de persones i centres que han notificat casos. 2001-2007.

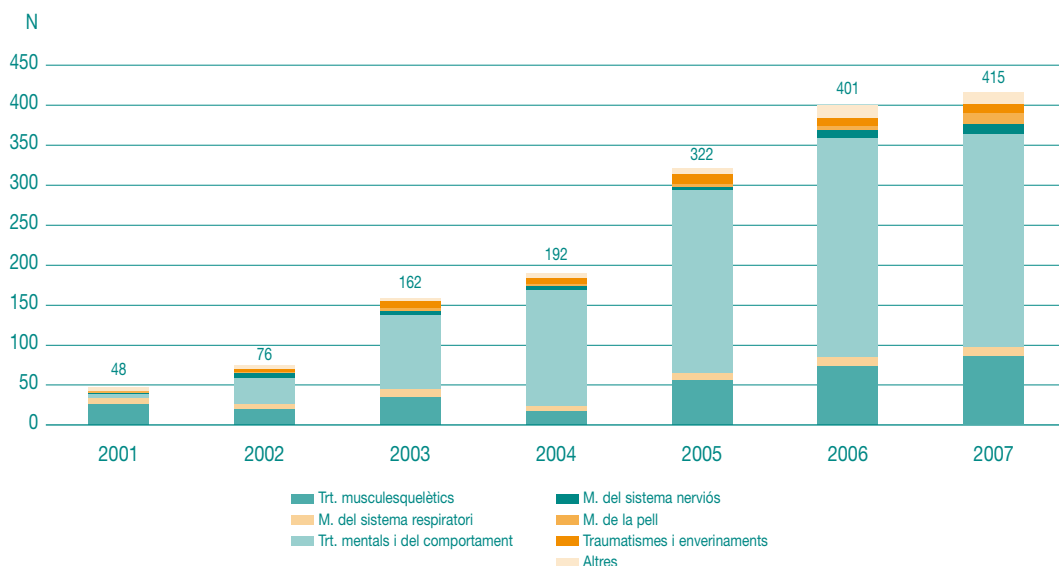
Notificadors	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Professionals (N)	31	53	108	132	203	262	259
Centres (N)	20	30	53	54	62	65	62
Proporció d'EAP de Barcelona (%)		66,7	74	79	91	95,5	94

Figura 4. Distribució de casos notificats al sistema segons el centre notificador. 2007.

La major proporció de trastorns de salut mental, de dones i de personal de suport, continuen sent les característiques dels casos notificats

Figura 3. Distribució dels casos notificats segons diagnòstic i any de notificació. 2001-2007.

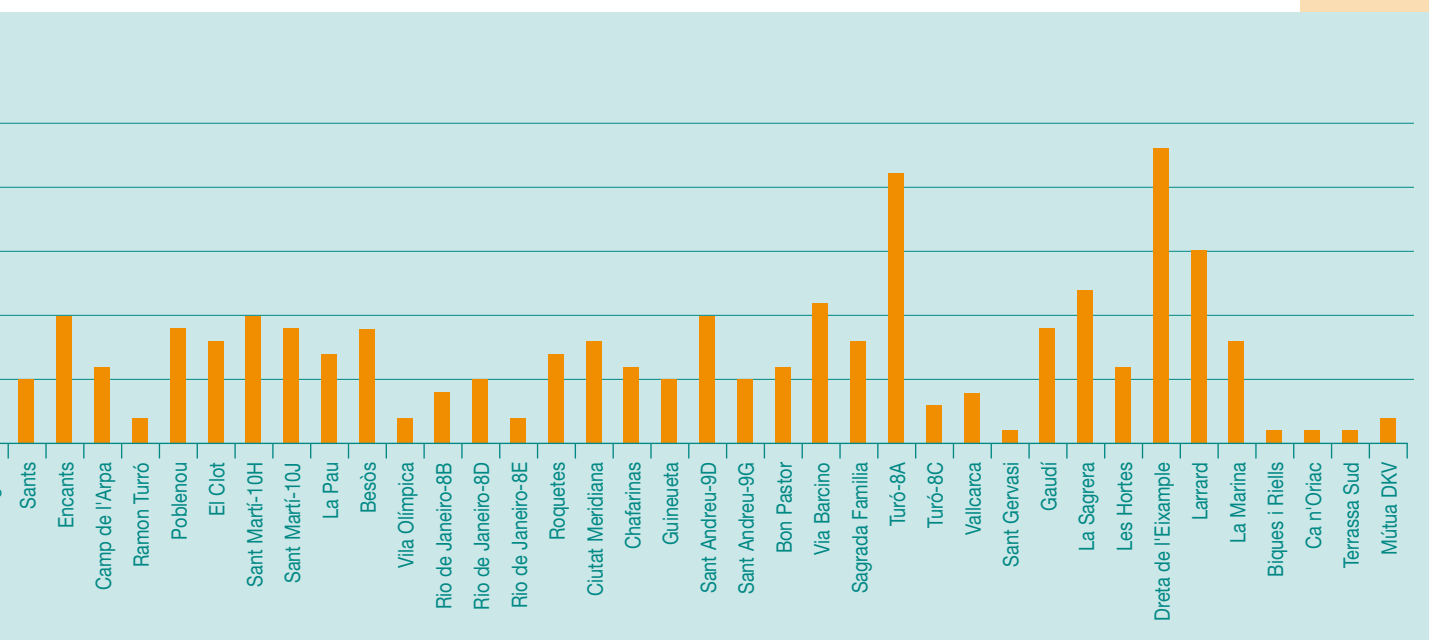
Descripció de l'estudi de casos

Es van estudiar el 70% dels casos notificats durant 2007 (el 64,4% dels trastorns de salut mental i el 79,7% dels altres diagnòstics), un 17,3% més que l'any anterior. Al llarg de l'any es van realitzar 254 visites de pacients a la USL per tal d'estudiar el cas, nombre que suposa un augment del 31,6% respecte 2006. D'altra banda, es van realitzar 285 informes de casos estudiats que es van adreçar al metge de capçalera amb una còpia al pacient; respecte 2006 el nombre d'informes es va incrementar en un 16,8%. Finalment, en el 41,2% dels casos notificats es va fer una recomanació d'intervenció d'altres agents: Servei de Prevenció (23,9%), Inspecció de Treball (11,1% del casos notificats), assessorament legal (10,8%) i ICAM (9,6%).

En la meitat dels casos estudiats a la USL, el temps total, és a dir entre la rebuda de la notificació i la sortida de l'informe cap al metge de capçalera va ser de fins a 58 dies (67 dies de mediana en trastorns de salut mental i 35 en la resta de diagnòstics).

La major durada dels casos de salut mental està relacionada amb l'aplicació del protocol d'estudi d'aquests casos, que inclou la tramesa d'un qüestionari al pacient per tal de recollir informació, el més exhaustiva possible, per l'estudi del cas. Quan es rep la resposta es torna a contactar amb el pacient per concertar un dia d'entrevista. En aquest procés els pacients van trigar una mediana de 19 dies en retornar el qüestionari, la USL en fer la visita 33,5 dies i en elaborar i enviar l'informe 2 dies. Aquests temps s'han mantingut molt similars als de l'any anterior, excepte el temps d'espera de visita (des que

continua a la pàgina 6 ►

Durant 2006 han notificat casos 62 EAP de Barcelona, gairebé tots els de la ciutat

es rep el qüestionari i fins que es realitza l'entrevista) que es va **reduir a menys de la meitat** (de 70 a 33,5 dies de mediana).

Quant a la resta de diagnòstics en els què es va fer una visita, el temps entre la notificació i aquesta va ser de 41 dies i entre la visita i la sortida de l'informe d'un dia. En aquest cas va augmentar el primer (l'any anterior es va trigar una mediana de 30,5 dies –augment relacionat probablement amb l'increment del nombre de casos visitats–) i es va reduir de manera molt important el segon, que l'any 2006 va ser de 7 dies de mediana.

El motiu de no realitzar l'estudi en la meitat dels trastorns de salut mental va ser degut a que els pacients no van retornar el qüestionari, mentre que en l'altra meitat va ser degut a la decisió del propi pacient de no prosseguir l'estudi. Només un cas no es va poder localitzar.

Es van derivar 5 casos (un menys que l'any anterior) al CSSLB per aprofundir en l'estudi de les causes laborals: dos casos d'intoxicació per productes químics, un càncer de bufeta, una sarcoidosi i una hipoacúsia. Al llarg de l'any es van rebre 8 informes mèdics de casos notificats en anys anteriors i 5 de tècnics. En quatre d'aquests casos es va realitzar una visita a l'empresa (dos trastorns musculoesquelètics, una intoxicació i un trastorn del sistema nerviós) i es van fer recomanacions preventives. Respecte l'any anterior van ser menys informes rebuts (el 2006 se'n van rebre 11), menys intervencions en l'empresa (dels 11 informes rebuts l'any anterior s'havien realitzat 9 intervencions en empreses), i temps d'estudi similars (amb medianes entre 531 i 584 dies segons el tipus d'informe).

Conclusions

- Durant 2007 es van notificar 415 casos, un 3,5% més que l'any anterior.
- La proporció de dones va ser del 63,6%, l'edat mitjana 43,1 anys (DE=10,6) i un 13,3% de les persones afectades havien nascut fora de l'Estat espanyol.
- L'ocupació més freqüent va ser professionals de suport (25%), sobretot els dedicats a tasques administratives generals. Entre les dones van seguir les treballadores de serveis i comerç i entre els homes els treballadors qualificats de la indústria i construcció.
- L'activitat econòmica més freqüent va ser les indústries manufactureres seguides del comerç i

reparació de vehicles de motor entre els homes i de les activitats immobiliàries i de lloguer i serveis empresarials, entre les dones.

- La major part dels casos treballaven en empreses de Barcelona, però la proporció d'homes que ho feia fora, doblava la de les dones.
- Els trastorns més notificats van ser els de salut mental (64,3%) seguits pels musculoesquelètics (20,7%). Les malalties de la pell es van triplicar respecte l'any anterior.
- Una tercera part dels trastorns mentals es van produir en personal de suport, mentre que una quarta part dels musculoesquelètics es van donar entre els operadors d'instal·lacions i maquinària i una cinquena en el personal no qualificat.
- Tres quartes parts dels casos estaven amb una incapacitat temporal en el moment de la notificació, sobretot els de salut mental (81,3%).
- Van notificar casos 259 professionals i el 94% dels EAP de la ciutat. Els equips que més casos van notificar van ser Dreta de l'Eixample (incloent ABS 2G i 2J) i Turó-8A.
- Es van estudiar el 70% dels casos notificats (64,4% dels trastorns mentals i 79,7% dels altres diagnòstics), un 17,3% més que el 2006.
- Es van realitzar 254 vistes i 285 informes (31,6% i 16,8% més, respectivament, que l'any anterior).
- Es van derivar 5 casos al CSSLB, un menys que l'any anterior.
- En el 41,2% dels casos estudiats a la USL es van fer recomanacions a altres agents, sobretot al servei de prevenció. El CSSLB va realitzar recomanacions preventives en el lloc de treball en quatre casos.

- El temps medià d'estudi dels casos a la USL va ser de 58 dies, 33 menys que l'any anterior. La disminució va ser deguda sobretot a la reducció del temps d'espera de visita.
- La meitat dels casos de salut mental no estudiats va ser degut a que el pacient no va retornar el qüestionari i l'altra meitat a la decisió de finalitzar l'estudi un cop iniciat.

La característica principal del funcionament del sistema al llarg de 2007 va ser l'estabilitat en la notificació (de casos i de notificadors), l'augment de l'estudi de casos i la reducció del temps d'estudi. Respecte el punt de millora que es va identificar el 2006, la reducció del temps d'espera de visita a la USL, s'ha assolit de forma clara.